

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning:

1.1 Baggrund:

Etablering af efterskoler i Grønland har været et mangeårigt ønske fra de skiftende Landsstyrelser samt fra Landstingets partier og medlemmer. Men det økonomiske råderum i de tidligere år har resulteret i, at der ikke kunne afsættes midler til etablering af efterskolernes undervisningslokaler, kollegier og drift.

Ved Landstingets forårssamling i 2005 fremlagde det daværende Landsstyre "Redegørelse vedrørende evaluering af ordning vedr. tilskud til efterskoleophold i Danmark". I redegørelsen peges der på, at der er behov for at skabe et relevant uddannelses tilbud til unge, som ikke har tilstrækkelige danskfaglige forudsætninger for at kunne få tilskud til et efterskoleophold i Danmark. Der peges også på, at der er behov for et relevant alternativt uddannelses tilbud i Grønland til unge, hvis primære formål med et efterskoleophold ikke er at styrke de danskfaglige forudsætninger. I redegørelsen argumenteres der tillige for, at der er behov for at skabe et indholdsmæssigt anderledes efterskoletilbud, end der tilbydes på efterskoler i Danmark, lige som der argumenteres for, at der er behov for at skabe et uddannelsesmæssigt tilbud, der også vil være attraktivt for unge, der ikke kommer fra Grønland. Det anbefales, med henvisning til ovennævnte behov, at der hurtigst muligt skabes lovgivningsmæssige og økonomiske rammer for etablering af efterskoler i Grønland.

I Landsstyrets forslag til uddannelsesplan fra december 2005 gøres der rede for, at gennemførelse af en uddannelse blandt andet kræver nødvendige kundskaber i dansk og engelsk. Der er imidlertid et uforholdsmæssigt stort antal unge, som ikke gennemfører en uddannelse på grund af manglende sprogkundskaber. Landsstyret foreslår, at der sideløbende med de overvejende dansksprogede uddannelses tilbud, her iblandt fortsat støtteordning til unge, som gerne vil gå på danske efterskoler, etableres uddannelses tilbud til rent grønlandsksprogede borgere.

Som led i denne strategi vil Landsstyret blandt andet sikre mulighed for etablering af efterskoler i Grønland, som primært skal være tilbud til unge, som ikke får adgang til danske efterskoler på grund af utilstrækkelige dansk kundskaber. Det anbefales, at en efterskole i Grønland primært skal have fokus på dansk og engelsk, men sekundært også på grønlandsk for unge i Grønland, som ikke behersker grønlandsk. Den tredje

prioritering kunne være fag, der dels kan tiltrække unge, dels er rettet mod væksterhverv i Grønland eksempelvis turisme.

Landsstyrets forslag til uddannelsesplan fra december 2005 sikrer, at der afsættes kr. 0,5 mio. i både 2006 og 2007 til brug for lokal og central projektmodning. I 2008 og 2009 afsættes hvert finansår kr. 4 mio. som tilskud fra Hjemmestyret til etablering og drift.

I 2006 og primo 2007 modtog det daværende Direktorat for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke 5 efterskoleprojekter i Grønland. Ud fra disse projekter valgte Landsstyret at støtte etablering af en efterskole i Qasigiannugit i 2009. Efterfølgende blev Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke enig med Sulisartut Højskoliat i Qaqortoq om, at etablere midlertidig efterskoleundervisning i skoleåret 2008/09 under Sulisartut Højskoliat i Qaqortoq. Etableringen af midlertidig efterskoleundervisning ved Sulisartut Højskoliat har til formål at afhjælpe mulige problemer med at finde uddannelsespladser for den dobbelte årgang som forlader folkeskolen i 2008.

Det bemærkes dog i denne forbindelse, at nærværende lovgivningsinitiativ skaber rammerne for etablering og drift af efterskoler generelt. Der åbnes således mulighed for, at efterskoler kan etableres i såvel offentlig som privat regi.

1.2 Formål:

Efterskoler er selvejende institutioner, som ud fra selvvalgt værdigrundlag tilbyder undervisning gennem kostskoleophold for unge der er mellem 14 og 17 år. Efterskolerne har, i forhold til folkeskoler og frie grundskoler, enestående læringsmiljøer, idet eleverne og lærerne udover den daglige undervisning i mindst 5 hele dage pr. uge, gennem kostskoleformen, har mulighed for at være sammen i ugens alle 7 døgn. Den daglige undervisning og skoleformen giver skolerne en enestående mulighed at forbinde almene og faglige elementer i elevernes læring, lærernes undervisning og i frie og planlagte aktiviteter i samværet i efterskolen.

Efterskolerne kan medvirke til at unge opfylder undervisningspligten ved, at efterskolen tilbyder gennemførelse af den afsluttende evaluering i folkeskolen.

Der har i de seneste 10 år været stigende interesse for at søge efterskoleophold i Danmark. Da der ikke har været mulighed for at tilbyde unge efterskoleophold i Grønland, har alle ansøgere været henvist til danske efterskoler.

Da Sulisartut Højskoliat tilbød efterskoleundervisning i skoleåret 2008/09 var der i alt 347 ansøgere. 147 10. klasseelever, som afslutter folkeskolen i juni 2008, havde søgt om optagelse på Sulisartut Højskolia's efterskoleundervisning. 128 11. klasseelever, som afsluttede folkeskolen i juni 2008, havde søgt på efterskoleundervisning og 53 unge, som havde afsluttet folkeskolen havde søgt om optagelse.

Formålet med etablering af efterskoleformen i Grønland er at skabe optimale rammer for elevernes almene udvikling i et samværsmiljø, som fremmer demokratisk dannelse, respekt for andre og medborgerskab i en globaliseret verden, hvor fællesskab, ansvarlighed og parathed til at indgå aktivt i et uddannelsesfællesskab er en af betingelserne.

1.3 Udarbejdelse af lovforslaget:

Landsstyreområdet for kultur, uddannelse, forskning og kirke har i forbindelse med arbejdet med etablering af efterskoleundervisning i Grønland haft kontakt til Oqaatsinik Pikkorissarfik, kommuner, Knud Rasmussenip Højskolia, Sulisartut Højskolia og efterskoler i Danmark. Oqaatsinik Pikkorissarfik har især bidraget med deres viden om efterskoler i Danmark.

1.4 Gældende lovgivning:

Efterskoler er på nuværende tidspunkt reguleret ved landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen, § 10, stk. 5 og § 11, jf. landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen, som ændret ved landstingsforordning nr. 7 af 7. maj 2007.

Disse bestemmelser giver mulighed for, at der efter Landsstyrets nærmere bestemmelser kan oprettes efterskoler for elever over den undervisningspligtige alder, og at Landsstyret kan yde tilskud til udgifter i forbindelse med efterskoleophold i Danmark.

Med henblik på at holde lovgivningen om efterskoler samlet og derved bevare overblikket, indeholder nærværende lovforslag tillige et kapitel om tilskud til efterskoleophold i Danmark.

Tilskud til efterskoleophold i Danmark er i dag reguleret ved Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 26 af 15. januar 2004 om tilskud til efterskoleophold i Danmark. Denne bekendtgørelse opretholdes ved lovforslagets vedtagelse.

2. Forslagets hovedpunkter:

Nærværende forslag til landstingslov om efterskoler har på mange områder lighed med landstingsforordning nr. 9 af 21. maj 2002 om folkehøjskoler. Der har ikke tidligere været lovgivning omfattende efterskoler i Grønland. Unge, som gerne vil på efterskole, har været henvist til efterskoler i Danmark.

Nærværende forslag til landstingslov om efterskoler omfatter undervisning og samvær, hvis hovedsigte er folkelig oplysning, som er godkendt af Landsstyreområdet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke. Undervisningen skal først og fremmest have almen karakter, og enkelte fag eller fagområder kan have en fremtrædende plads, men kan ikke vægtes højere end det almene. Efterskolernes undervisning skal tage udgangspunkt i selvvalgt værdigrundlag.

Fra og med skoleåret 2008/09 er der planlagt efterskoleundervisning for ca. 80 elever på Sulisartut Højskole i Qaqortoq. Qasigianngut Kommune har også i samarbejde med Landsstyreområdet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke planer om etablering af en efterskole i Qasigianngut fra og med skoleåret 2009/10. Etablering af den kommende efterskole i Qasigianngut gør det nødvendigt at skabe lovhjemmel til etablering af efterskoler drevet som selvejende institutioner med en bestyrelse som en overordnet ledelse.

Lovforslaget giver hjemmel til at oprette efterskoler i Grønland, som tilbyder undervisning og samvær, hvis hovedsigte er folkelig oplysning, og som er godkendt af Landsstyret. Efterskolernes virksomhed skal tilrettelægges ud fra deres selvvalgte værdigrundlag, og skal drives som selvejende institutioner med en bestyrelse som den overordnede ledelse.

Lovforslaget er opdelt i 6 kapitler. Kapitel 1 omhandler efterskolers definition og formål. Kapitel 2 indeholder regler vedrørende optagelse af elever og centrale bestemmelser om efterskolers ledelse. Kapitel 3 regulerer Landsstyrets godkendelse af efterskoler. Kapitel 4 fastlægger regler om tilskud til efterskoler. Kapitel 5 fastlægger regler om tilskud til efterskoleophold uden for Grønland. Slutteligt, indeholder kapitel 6 forskellige bestemmelser om tilsyn, forsøgsvirksomhed og ikrafttrædelse.

Som noget nyt giver lovforslagets bestemmelser Landsstyret mulighed for at yde tilskud til godkendte efterskoler inden for et på landstingsfinansloven fastsat beløb. Tilskuddet ydes som et årligt grundtilskud til efterskolens drift. Forslaget åbner også mulighed for at Landsstyret kan yde et taxametertilskud ud fra efterskolens årselevtal gange en takst, der fastsættes på de årlige landstingsfinanslove, ligesom der åbnes mulighed for at yde indkomstbestemt støtte til nedsættelse af elevbetalingen til efterskoler. Landsstyret afholder udgifterne til elevernes rejse til efterskolen ved start, og til hjemmet ved afbrydelse og afslutning af efterskoleopholdet. Landsstyret kan også yde tilskud til kurser og fortsat uddannelse af efterskolens forstandere og lærere.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Hjemmestyrets generelle grundtilskud til at drive en efterskole i Grønland bliver på kr. 5.600.000. Udover det generelle grundtilskud, er der taxametertilskud pr. elev på kr. 525 pr. uge pr. elev. Udgifterne til taxametertilskuddet for efterskoleophold i Grønland er medregnet i Landstingets Finanslov for 2008 under konto 40.10.12.

Forældrenes betaling for skoleåret 2008/09 er fastsat til kr. 450 pr. elev pr. uge.

Hjemmestyrets tilskud til at sænke forældrebetalingen for skoleåret 2008/09 er på Landstingets Finanslov for 2008 fastsat til kr. 281 pr. uge under konto 40.10.12. Fra og med skoleåret 2009/10 vil Hjemmestyrets tilskud til at sænke forældrebetalingen reguleres via Landstingets Finanslov 2009 og vil blive gjort afhængig af forældreindkomsten 2 år før skolestart.

De samlede udgifter i skoleåret 2008/09 for at have en efterskoleelev pr. uge er på kr. 1.256. De samlede udgifter består af Hjemmestyrets taxametertilskud på kr. 525 pr. uge pr. elev, forældrenes betaling pr. elev pr. uge på kr. 450 samt Hjemmestyrets tilskud til at sænke forældrebetalingen pr. elev pr. uge på kr. 281. Til beregning af de samlede udgifter er ikke medtaget Hjemmestyrets førnævnte generelle grundtilskud på kr. 5.600.000 samt elevernes rejser fra hjembyen til efterskolen og fra efterskolen til hjembyen.

Beregning af de samlede udgifter for gennemførelsen af en efterskoleundervisning i Grønland for et helt skoleår medregnet Hjemmestyrets generelle grundtilskud vil se således ud i skoleåret 2008/09:

Hjemmestyrets generelle grundtilskud	kr. 5.600.000
Taxametertilskud pr. elev på kr. 525 pr. uge i 42 uger for 80 elever	kr. 1.764.000
Forældrebetalingen på kr. 450 pr. uge i 42 uger for 80 elever	kr. 1.512.000
Hjemmestyrets tilskud til sænkning af forældrebetalingen på kr. 281 pr. uge i 42 uger for 80 elever	kr. 944.000
I alt	kr. 9.820.000

Gennemførelsen af efterskoleundervisningen i skoleåret 2008/09 under Sulisartut Højskoliat kommer til at koste i alt kr. 9.820.000.

For at finde ud af, hvor meget efterskoleundervisningen vil belaste landskassen, skal man fratække forældrebetalingen på 1.512.000 samt Hjemmestyrets tilskud til sænkning af forældrebetalingen på kr. 281 pr. uge i 42 uger for 80 elever, som årligt er på kr. 944.000. Hjemmestyrets tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen er allerede medregnet i landstingsfinansloven for 2008 på konto 40.10.12.

Landskassen og dermed det offentlige vil således blive påført udgifter på kr. 7.364.000 i skoleåret 2008/09, såfremt lovforslaget bliver vedtaget af Landstinget. Disse udgifter er allerede indarbejdet i landstingsfinanslov for 2008 i konto 40.01.08.

Oqaatsinik Pikkorissarfik og Landsstyremrådet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke har tidligere indgået en aftale om, at Oqaatsinik Pikkorissarfik administrerer bevillinger til efterskoleophold i Danmark og i Grønland.

I lovforslaget lægges der op til, at Landsstyret kan bestemme, at elevstøtten kan administreres af en kommunalbestyrelse eller en uafhængig institution under Grønlands Hjemmestyre.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet:

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Miljø- og naturmæssige konsekvenser:

Lovforslaget har ingen konsekvenser for miljøet og naturen.

6. Administrative konsekvenser for borgerne:

Lovforslaget om efterskoler giver unge flere muligheder for læring og modning.

7. Evt. andre væsentlige konsekvenser:

Der skønnes, at oprettelse af efterskoleundervisning og efterskoler vil kræve ansættelse af det fornødne antal personer til undervisning, administration og tilsyn med efterskoleeleverne.

8. Forholdet til Rigsfællesskabet og selvstyre:

Lovforslaget har ingen konsekvenser for Rigsfællesskabet og selvstyre.

9. Høring af myndigheder og organisationer:

KANUKOKA

Samtlige departementer

IMAK

SIK

ILIK

GA

NUSAKA

ASG

AK

Horsfeldt & Partners

UVM

Efterskolernes Sekretariat

Oqaatsinik Pikkorissarfik

Inerisaavik

Ilisimatusarfik

Ilinniarfissuaq

Sulisartut Højskolia

Knud Rasmussenip Højskolia

KUR

MIPI

PIP

KNAPK

KIK

AVALAK
Statsministeriet
Lovkontoret
Landstingets Bureau, Lovteknisk Funktion

Høringssvarene.

Høringssvarene har generelt udtalt sig positivt om forslaget som helhed. Bemærkningerne i høringssvarene er i videst muligt omfang indarbejdet i forslaget. I det følgende fremhæves de væsentligste bemærkninger. Departementets bemærkninger er kursiveret.

Departementet har forelagt spørgsmålet om udkast til landstingslov om efterskoler til Statsministeriet. Statsministeriet har noteret sig, at det af § 10, stk. 5, i landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen fremgår, at "Efter landsstyrets nærmere bestemmelser kan der oprettes efterskoler for elever over den undervisningspligtige alder". Såfremt hjemmestyret på den baggrund vurderer, at efterskoleområdet allerede er overtaget, er det ud fra ovennævnte betragtninger Statsministeriets opfattelse, at der er tale om en overtagelse efter hjemmestyrelovens § 4, hvorefter reguleringen af området ikke skal ske ved landstingsforordning men ved landstingslov, jf. hjemmestyrelovens § 4, stk. 4.

Departementet har vurderet, at sagsområdet for efterskoler blev overtaget i forbindelse med vedtagelsen af landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen. Lovkontoret har ligeledes bemærket, at Grønlands Hjemmestyre kan bestemme, at den lovgivende og administrative myndighed vedrørende undervisning, herunder undervisning af elever over den undervisningspligtige alder samt området for efterskoler, skal overgå til Grønlands Hjemmestyre, jf. § 4, stk. 1, i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands Hjemmestyre (Hjemmestyreloven) sammenholdt med pkt. 11 i bilaget til Hjemmestyreloven. Overtagelsen af området vil ske ved vedtagelsen af landstingsloven.

Statsministeriet har således ikke bemærkninger til, at det forelagte udkast til regulering af efterskoleområdet er udformet som landstingslov.

Undervisningsministeriet har ingen bemærkninger til forslaget.

Kommentarer til forslagets almindelige bemærkninger:

Grønlands Arbejdsgiverforening anfører, at efterskolernes samlede økonomiske belastning af Landskassen ikke er korrekt, da tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen ikke medregnes i den samlede belastning af Landskassen.

Hertil skal det bemærkes, at tilskud til nedsættelse af forældrebetaling allerede er medtaget i beregningen. Det er korrekt som Grønlands Arbejdsgiverforening og IMAK påpeger, at udgifter til Landskassen for elevernes rejser i forbindelse med

efterskolens start og slut ikke er medtaget. Dette er ikke gjort, da udgifterne hertil ikke kendes på forhånd, idet der kan være store forskelle på billetpriser til de enkelte hjembyer.

Grønlands Arbejdsgiverforening mener, at forældrebetalingen reelt er på kr. 731 pr. elev pr. uge, hvilket vil sige, at forældrene maksimalt kan komme til at betale 3.143,30 kr. pr. måned.

Dette er ikke korrekt. Forældrebetalingen med Hjemmestyrets tilskud til nedsættelse er for skoleåret 2008/09 fastsat til kr. 450 pr. elev pr. uge.

IMAK påpeger, at den oplyste beregning af hvor meget Landskassen vil blive belastet med, ikke er korrekt, idet tilskuddet til nedsættelse af forældrebetalingen ikke er medtaget.

Hertil skal det oplyses, at tilskuddet til nedsættelse af forældrebetalingen ikke er medtaget for skoleåret 2008/09 da beløbet allerede er medtaget i Landstingsfinansloven for 2008 på konto 40.10.12.

Knud Rasmussenip Højskolia vil gerne høre, hvilke konsekvenser nærværende lovforslag vil få for landstingsforordning nr. 9 af 21. maj 2002 om folkehøjskoler.

Til dette kan det oplyses, at nærværende lovforslag ikke vil få konsekvenser for folkehøjskolerne, da folkehøjskoler og efterskoler hver især henvender sig til forskellige alders- og målgrupper.

Grønlands Arbejdsgiverforening mener, at det primære fokus i § 1, stk. 1 bør være på den almene undervisning og derefter på den folkelige oplysning mv.

Hertil skal Landsstyret bemærke, at rækkefølgen i de enkelte bestemmelser ikke er et udtryk for en prioritering i formuleringen af formålet.

Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender anbefaler, at der bør stilles krav til styrkelse af elevernes sproglige færdigheder som en del af efterskolernes undervisningstilbud, ligesom der i lovforslaget eller i bemærkningerne dertil bør redegøres for, hvad eleverne rent udviklingsmæssigt forventes at opnå ved et efterskoleophold, herunder udbytte af den faglige og menneskelige dimension.

Til dette skal det bemærkes, at formålet med efterskolerne er bredere end blot de sproglige kundskaber, og der ønskes derfor ikke anført eksplicitte krav til styrkelse af elevernes sproglige færdigheder.

Bemærkninger til forslaget kapitel 1 om definition og formål

Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender ønsker en forklaring på de forskelle og ligheder der er mellem et efterskoleophold i henholdsvis Grønland og Danmark.

Som udgangspunkt er der ikke forskel på efterskoleophold i Danmark og Grønland, men det har været en del af formålet med etablering af efterskoler i Grønland, at der herved vil kunne gives tilbud til andre målgrupper, f.eks. dem der ikke kan komme på efterskoleophold i Danmark på grund af sprogbarrierer eller af andre årsager.

Knud Rasmussenip Højskolia mener, at der under § 1 bør tilføjes krav om vejledning til eleverne om deres videre uddannelsesforløb efter endt ophold i efterskolerne, samt krav om generel oplysning om livet.

Til dette kan det oplyses, at det er op til efterskolerne selv at udforme deres værdigrundlag. Departementet skal ligeledes gøre opmærksom på, at efterskoler i henhold til § 1, stk. 4 forpligtes til at tilbyde de undervisningspligtige elever en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, hvilket indebærer, at efterskolerne som en naturlig del af deres undervisning tilbyder eleverne vejledning om deres videre uddannelsesforløb, endvidere ligger det allerede i formålet for efterskolerne, at disse skal tilbyde undervisning og samvær med henblik på elevernes hele menneskelige udvikling og modning samt deres almene opdragelse og uddannelse.

IMAK mener, at der under kapitel 1 bør stå, at skolerne kan tilbyde specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Dette menes ikke at være nødvendigt, da Landsstyret i henhold til forslaget § 17 kan fastsætte regler om støtte til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Heri ligger også kompetence til at fastsætte regler om, at skolerne kan tilbyde sådan undervisning og bistand.

Efterskolernes Sekretariat udtrykker sin bekymring for, om der kan opstå ulige vilkår for efterskoler, der er etableret i henholdsvis privat og offentligt regi.

Hertil skal det bemærkes, at betingelser og vilkår vil være det samme, uanset hvilket regi institutionen er etableret i.

Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender finder det ikke hensigtsmæssigt, at en efterskole, der etableres i offentligt regi og alene for offentlige midler, skal etableres som en selvejende institution. Departementet anbefaler i stedet, at efterskoler drives og ejes af det offentlige, som for eksempel alle brancheskoler.

Dertil skal bemærkes, at Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke er uenig i anbefalingen om, at efterskoler drives og ejes af det offentlige. Det skal præciseres, at efterskolerne delvist bliver finansieret ved forældrebetaling, og dermed ikke alene for offentlige midler. Det er Departementets opfattelse, at efterskolerne bør etableres som selvejende institutioner, hvor efterskolerne sidestilles med frie grundskoler, således at efterskolerne selv kan fastsætte egne værdigrundlag. Endvidere skal Departementet gøre opmærksom på, at der er flere krav der skal opfyldes, jf. lovforslagets kapitel 4, for at efterskolerne kan opnå tilskud.

Grønlands Arbejdsgiverforening og IMAK opfordrer til brugen af begreberne "dannelse" og "undervisning" i stedet for de anvendte begreber "opdragelse" og "uddannelse".

Hertil skal det bemærkes, at bestemmelsen er en formålsbestemmelse, hvor det præciseres, at efterskolen ikke opdrager, men alene bidrager til elevernes almene opdragelse og uddannelse i lighed med danske efterskoler.

IMAK og Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender mener, at der bør være krav om, at efterskolerne skal tilbyde eleverne en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Denne bemærkning er nu indarbejdet i forslagets § 1, stk. 4.

Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender mener, at relevante elementer eller selve værdigrundlaget fra "den gode skole" bør anvendes i lovforslaget, idet det anføres, at efterskolen reelt er en forlængelse af grundskoleuddannelsen..

Departementet skal bemærke, at en efterskole selv fastsætter sit værdigrundlag, som ikke nødvendigvis behøver at være det samme som værdigrundlaget fra "den gode skole". Dog skal det også bemærkes, at efterskolernes formål i sig selv rummer væsentlige elementer af værdigrundlaget for folkeskolen.

Bemærkninger til forslagets kapitel 2 om optagelse af elever

Sulisartut Højskoliat og Knud Rasmussenip Højskolia foreslår, at man bør overveje muligheden for at kunne lave en kombination af høj- og efterskole samt eventuelt en helt tredje kombination.

Som forslaget er formuleret, er det ikke udelukket, at selvejende institutioner både kan drive efterskole og højskole.

Horsfeldt & Partners og Knud Rasmussenip Højskolia udviser bekymring for,

Landsstyrets mulighed for at kunne fastsætte regler for visitering af eleverne efter § 2, stk. 2, og mener at Landsstyret ikke bør have denne kompetence. Det anbefales i stedet, at visiteringskriterierne, som fremgangsmåde ved ansøgning om optagelse, er et anliggende for de respektive bestyrelser for de selvejende institutioner, der udarbejder selvstændige visiteringskriterier.

Departementet skal oplyse, at bestemmelsen alene giver Landsstyret mulighed for, efter udtalelse herom fra efterskolerne, at kunne fastsætte regler om ansøgning og optagelse. Landsstyret har således ingen indflydelse på den faktiske visitering. Hensigten med bestemmelsen er først og fremmest at kunne sikre en geografisk spredning af elever til de enkelte efterskoler.

Horsfeldt & Partners foreslår en tilføjelse til § 6, hvoraf det fremgår, at forstander har det pædagogiske, administrative og økonomiske ansvar og varetager den daglige ledelse og udvikling af efterskolen.

Departementet finder det ikke hensigtsmæssigt, da det administrative og økonomiske ansvar i sidste ende er bestyrelsens, ligesom det er bestyrelsens ansvar, at der sker den nødvendige udvikling af efterskolen.

IMAK foreslår, at der sker tilføjelser til § 7, stk. 2, hvor der laves bestemmelser om, at skolen skal råde over det fornødne antal kvalificerede medarbejdere, samt at skolen skal kunne begynde sin virksomhed på rimeligt økonomisk grundlag.

Departementet finder det ikke nødvendigt, da disse oplysninger dels vil fremgå af vedtægten og dels fremgå af ansøgning om tilskud.

IMAK foreslår samtidig, at der tilføjes et nyt nummer 9 med bestemmelser vedrørende nedlæggelse af institutionen.

Departementet finder det ikke nødvendigt, da nedlæggelse af institutionen vil følge de almindelige fondsretlige regler herom.

Grønlands Arbejdsgiverforening mener, at der bør være nogle minimumsregler for regnskabets indhold og aflæggelse, således at der er dokumentation for, at de fra Landsstyret ydede tilskud anvendes til at opfylde formålet med efterskolens virksomhed.

Hertil skal bemærkes, at Landsstyret har udarbejdet generelle bestemmelser som gælder for aflæggelse af regnskab i forbindelse med tilskud.

Efterskolernes Sekretariat mener, at det bør overvejes, om Landsstyret ikke blot skal godkende vedtægter, men også forretningsorden for bestyrelsens arbejde. Derudover

mener Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender, at der i forslaget bør redegøres for, hvordan bestyrelsen udpeges og hvilke krav, der skal stilles til disse.

Departementet skal henlede opmærksomheden på, at disse forhold ikke findes at være hensigtsmæssige, idet det skal være op til de enkelte efterskoler selv at tilrettelægge deres daglige ledelse, og dermed også deres forretningsorden og udpegning af bestyrelser.

Efterskolernes Sekretariat mener, at der bør tillægges bestyrelsen en ansættelseskompetence efter § 6, da foreningen mener, at bestyrelsesansvaret og bestyrelsesengagementet dermed vil blive højnet ligesom det kan være konfliktforebyggende.

Departementet finder det ikke hensigtsmæssigt, idet en sådan ordning i stedet kan give anledning til konflikter mellem bestyrelse og daglig leder i relation til personalet. Det findes hensigtsmæssigt, at den daglige leder under ansvar over for bestyrelsen selv kan ansætte og afskedige skolens personale.

Bemærkninger til forslagens kapitel 3 om godkendelse af efterskoler

Efterskolernes Sekretariat skriver, at de læser bestemmelsen i lovforslagets § 7 således, at man i denne præciserer betingelserne for godkendelse, men at det ikke er et retskrav for en grønlandsk efterskole at blive godkendt, selv om efterskolen opfylder betingelserne.

Det er tilsigtet, at der ikke er et retskrav på at blive godkendt, idet godkendelse af efterskoler vil ske ud fra en vurdering af såvel behov som økonomiske muligheder.

Bemærkninger til forslagens kapitel 4 om tilskud til efterskoler

Grønlands Arbejdsgiverforening mener, at der i overskriften til kapitel 4 bør ske en præcisering, således at det klart fremgår, at der i forslagens kapitel 4 menes efterskoler i Grønland.

Hertil skal departementet bemærke, at forslagens anvendelsesområde er Grønland, og der er derfor ikke behov for yderligere præcisering.

Grønlands Arbejdsgiverforening mener, at der bør tilføjes en bestemmelse, der giver hjemmel til at kommunerne kan yde tilskud til efterskoleophold.

Departementet finder ikke dette hensigtsmæssigt, idet kommunerne ikke har ytret ønske herom.

Sulisartut Højskoliat anfører, at man så vidt muligt bør undgå taxametertilskuddet og forældrebetalingen, og at man i stedet giver efterskolerne økonomiske forhold uden for mange ukendte faktorer.

Departementet skal hertil oplyse, at efterskolernes taxametertilskud ikke vil være helt ubekendt, idet taxametertilskuddet bliver uddelt efter efterskolernes elevtal, dog maksimalt til efterskolernes oplyste elevkapacitet. Med hensyn til forældrebetalingen kan det nævnes, at bekymringen om, at det kun bliver de økonomisk stærke familiers børn, der får mulighed for at komme på efterskoler, ikke anses for at være stor, idet nærværende lovforslag har bestemmelser om, at der ydes indkomstbestemt støtte til nedsættelse af elevbetalingen ved efterskoler.

Sulisartut Højskoliat anfører videre, at forældrebetalingen så vidt muligt bør undgås, og at man bør passe på, at det ikke kun er økonomisk stærke familiers børn, der får mulighed for at komme på efterskole. Det anføres videre, at Hjemmestyret i fald, der er forældrebetaling, bør garantere efterskolerne for det beløb, der ikke bliver betalt af forældrene.

Gennem indkomstreguleringen er det søgt undgået, at efterskoleophold kun er forbeholdt økonomisk stærke familiers børn. Med hensyn til garanti for betaling findes dette ikke hensigtsmæssigt, da man herved fratager forældrene deres ansvar for børnenes efterskoleophold, og da en sådan ordning vil kunne medføre at forholdsvis mange vælger at undlade betaling. Der forefindes heller ikke en sådan ordning i forhold til de elever, der har modtaget tilskud til efterskoleophold i Danmark.

Horsfeldt & Partners påpeger, at taxametertilskuddet og forældrebetaling må ses i lyset af elevernes manglende mulighed for at tage hjem i weekends og ferier, hvilket resulterer i et øget udgiftsniveau for skolerne, med hensyn til pædagogisk tilstedeværelse, kost og almindelig slid/vedligeholdelse på inventar. Knud Rasmussen påpeger de samme problemstillinger og gør opmærksom på de kulturelle forskelle, der er mellem efterskolerne i henholdsvis Danmark og Grønland, og at der specielt er manglende skolekultur i Grønland.

Departementet skal oplyse, at der i forslaget allerede er taget højde for disse forhold, da beregningerne af taxametertilskuddet og forældrebetalingen blev vurderet.

Efterskolernes Sekretariat mener, at der i § 9 bør være bestemmelser om regnskabsår og tidspunkt for regnskabsaflæggelse samt eventuelt også om revision af skolens regnskab.

Departementet skal oplyse, at Hjemmestyrets almindelige regnskabsregler vil blive fulgt.

IMAK mener, at § 10, nr. 1 og 2 bør erstattes af "For forstandere, viceforstandere og lærere skal løn – og ansættelsesvilkår følge af de af Landsstyret aftalte eller fastsatte bestemmelser, herunder pensionsforhold". Departementet for Finanser og Udenrigsanliggender kommer ligeledes med forslag om, at efterskolerne skal drives som brancheskoler, hvorved Landsstyret vil få forhandlingsretten.

Hertil skal departementet bemærke, at hensigten med bestemmelsen er at give efterskolerne som selvejende institutioner mulighed for selv at forhandle med de relevante forhandlingsparter.

Ligeledes mener IMAK, at der bør tilføjes krav om godkendelse af læringsmål fra Landsstyret i § 10, nr. 4.

Hertil skal departementet bemærke, at det er op til efterskolerne som selvejende institutioner at fastsætte læringsmålene, dog for så vidt angår de undervisningspligtige elever forudsat, at de opfylder betingelserne om minimumskrav til, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

KANUKOKA udtrykker sin bekymring i forbindelse med årlig fastsættelse af tilskuddets størrelse, idet landsforeningen mener, at dette kan give usikre forhold for en efterskole og kan betyde vanskeligheder i forbindelse med langtidsplanlægning.

Departementet deler ikke denne bekymring. Det kan muligvis give visse vanskeligheder i forbindelse med langtidsplanlægning, men der vil af samme grund være en forventning om, at tilskuddet ikke ændrer sig væsentligt fra år til år. Tilskuddets størrelse må dog fastsættes under hensyntagen til de til enhver tid tilgængelige ressourcer og prioriteringen heraf på de årlige finanslove.

Sulisartut Højskoliat fremsætter ønske om større fleksibilitet med hensyn til uddelingen af taxametertilskud efter § 13, som bliver beregnet ud fra elevtallet fra forrige skoleår.

Departementet skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at Landsstyret efter forslaget § 13, stk. 4 har mulighed for at fastsætte regler om beregning af tilskud, udbetaling og forvaltning af tilskud til efterskolerne, herunder reduktion i tilskuddet ved mindre antal årselever og mindre antal gennemførte undervisningsuger.

Grønlands Arbejdsgiverforening og IMAK mener, at der bør stilles krav om efterskolernes tilhørsforhold til Grønland, således Landsstyret sikrer sig, at diverse tilskud til godkendte efterskoler bliver og bruges i Grønland.

Departementet skal i den forbindelse bemærke, efterskoler er lokalt forankret ved et lokalt engagement og en lokal forældrekræds. Der synes ikke at være nogen reel risiko for, at tilskud ikke bliver i Grønland.

Grønlands Arbejdsgiverforening udviser bekymring for fastsættelsen af taxametertilskuddet og om hvorvidt, der er en øvre grænse.

Departementet skal hertil bemærke, at taxametertilskuddet og elevtallet hænger sammen, således at tilskuddets størrelse for hvert år vil afhænge af det fastsatte antal efterskolepladser for det pågældende finansår.

Grønlands Arbejdsgiverforening udviser bekymring for, at Landsstyret vil blive pålagt at yde indkomstbestemte tilskud til alle elever, idet der ikke er et krav om tilhørsforhold til Grønland.

Departementet skal bemærke, at tilhørsforholdet ikke er nærmere defineret, idet man gerne vil give mulighed for, at for eksempel enkelte elever fra Danmark kan komme på ophold i Grønland, ligesom grønlandske elever har mulighed for at komme på efterskoleophold i Danmark. Undladelsen af afgrænsningen af tilhørsforholdet til Grønland er dermed tilsigtet.

Grønlands Arbejdsgiverforening og SIK mener, at der bør tages forbehold for forældrenes markante indkomstændringer, når der ydes tilskud.

Dette forslag er indarbejdet i lovforslaget.

Grønlands Arbejdsgiverforening og IMAK foreslår, at der i § 15 bør stå, at Landsstyret afholder udgifterne til rejser mellem hjem og efterskole samt til juleferierejser.

Departementet skal bemærke, at forslaget er ændret, således at Landsstyret afholder udgifterne til rejser i forbindelse med elevernes start, afbrydelse og afslutning af efterskoleopholdet samt ved nære pårørendes alvorlige sygdom eller dødsfald. Med hensyn til juleferierejser foreslår Landsstyret, at nugældende praksis bibeholdes, og at der dermed ikke ydes tilskud til juleferierejser hverken for grønlandske efterskoleelever i Danmark eller for efterskoleelever i Grønland.

Sulisartut Højskoliat påpeger, at man under § 15 bør medtage dødsfald i nærmeste familie med.

Dette er indarbejdet i forslaget.

IMAK vil sikre, at bestemmelsen ikke får betydning for de midler, der anvendes i folkeskolen. Knud Rasmussenip Højskolia sætter spørgsmålstegn ved de reelle resultater, der vil være forbundet med § 16.

Disponeringen af midler til efter- og videreuddannelse af personale på efterskolerne henholdsvis i folkeskolen sker ved vedtagelsen af de årlige finanslove.

Horsfeldt & Partners mener, at der i § 16, stk. 1 bør tilføjes tap'ere (teknisk administrativ personale) samt andet personale, og at der skal være tale om en forpligtelse til at yde tilskud til introduktions- og efteruddannelsesforløb for den i stk. 1, nævnte målgruppe.

Departementet skal hertil bemærke, at det ikke er hensigten at pålægge Landsstyret en forpligtelse til at yde tilskud til øremærkede kurser- og efteruddannelser for efterskolernes forskellige personale. Landsstyret foreslår derfor, at efterskolerne på lige fod med folkeskolerne og de private friskoler får mulighed for selv at søge kurser ved Inerisaavik og Ilinniarfissuaq.

Horsfeldt & Partners anbefaler desuden, at der indskrives en ny paragraf om specialefterskoler, hvor efterskoler vil kunne oprettes for en særlig målgruppe og med et særligt tilskud set i forhold til de almene efterskoler.

Hertil bemærkes, at Departementet for Uddannelse i et samarbejde med Departementet for Familier og Sundhed har drøftet problematikken, og at der er nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til fælles initiativer med henblik på bedre tilbud til nævnte målgruppe.

Horsfeldt & Partners anbefaler desuden, at der, indtil der er fastsat regler for støtte til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, af Landsstyret ydes samme støtte til efterskolen, som eleven modtog i de sidste år på folkeskolens ældstetrin.

Dette findes ikke hensigtsmæssigt.

Knud Rasmussenip Højskolia udtrykker ønske om at uforbrugte midler i et finansår overføres til efterfølgende regnskabsår uden konsekvenser for bevillingens størrelse.

Forslaget er allerede indarbejdet i lovforslagets § 18, stk. 2.

Landstingets Bureau, Lovteknisk funktion har kommenteret forslaget § 18, stk. 2, hvor de efterlyser baggrunden for, hvorfor der i lovforslaget kan gives mulighed for at videreføre de uforbrugte midler til næste regnskabsår.

Departementet skal oplyse at, efterskolerne, ligesom de frie grundskoler, skal have mulighed for at opspare overskud til efterfølgende regnskabsår. Derved kan efterskolerne selv lave opsparing til for eksempel køb af nødvendige undervisningsmidler, materialer og udstyr, som ikke kan dækkes over et finansår. Det skal dog præciseres, at det ved anvendelse af tilskud er en betingelse, at den undervisning, hvortil tilskud er ydet, gennemføres i overensstemmelse med gældende regler og for det antal elever, der er ydet tilskud til, ligesom efterskolen for at kunne blive godkendt skal redegøre for anvendelse af overskuddet, og at godkendelsen kan tilbagekaldes, såfremt efterskolen ikke længere opfylder betingelserne i § 7, stk. 1. Endelig er det en betingelse for at opnå tilskud, at efterskolernes aktivitetsplan er godkendt af Landsstyret, jf. § 10, nr. 4.

KANUKOKA gør opmærksom på, at der vil være øgede opgaver for det lokale PPR, hvis der etableres en efterskole i en kommune, og at dette vil skulle tages i betragtning i forbindelse med Landsstyrets fastsættelse af regler i medfør af § 17. KANUKOKA ser gerne et fremtidigt samarbejde herom.

Departementet skal oplyse, at det er hensigten at etablere et samarbejde herom.

Landstingets Bureau, Lovteknisk funktion har bemærket, at forholdet mellem lovforslagets regulering af tilskud til efterskoleophold henholdsvis i og udenfor Grønland fremtræder asymmetrisk. Der er således i lovforslagets §§ 14 og 15 fastsat overordnede retningslinjer for Landstyrets tilskud til efterskoleophold i Grønland, mens det for så vidt angår efterskoleophold uden for Grønland overlades til Landsstyret helt frit at fastsætte regler, jf. § 20, stk. 2.

Der er i tilknytning til denne bemærkning sket tilføjelser til § 20.

Bemærkninger til forslaget kapitel 6, der indeholder forslag til forskellige bestemmelser

Grønlands Arbejdsgiverforening mener, at der bør ske en præcisering af, hvad det omtalte tilsyn i § 21 indebærer.

Departementet skal præcisere, at den daglige overordnede ledelse af efterskolernes virksomhed varetages af bestyrelsen og forstander, jf. §§ 4, 5 og 6, ligesom tilskudsbetingelserne skal være opfyldt, jf. § 9. Endvidere er der under § 1, stk. 4 indføjet en bestemmelse om, at efterskolen skal tilbyde en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen for elever i den undervisningspligtige alder. Disse bestemmelser vil danne grundlaget for Landsstyrets tilsyn med efterskolerne, jf. § 21.

Grønlands Arbejdsgiverforening og IMAK udviser bekymring for den retsstilling,

der gælder for de efterskoler, der er oprettet på forsøgsbasis, og påpeger det uhensigtsmæssige i, at forslaget først træder i kraft den 1. januar 2009.

Departementet skal bemærke, at den efterskoleundervisning, der gennemføres af højskolerne i skoleåret 2008/09, er tilrettelagt som forsøgsundervisning efter aftale mellem Landsstyret og Sulisartut Højskolia samt Knud Rasmussenip Højskolia, og dermed er underlagt regler gældende for højskolerne.

Horsfeldt & Partners bemærker, at lovteksten ikke har forholdt sig til, i hvilken udstrækning en elev eksempelvis efter et efterskoleophold i Grønland kan søge og modtage støtte til et efterskoleophold i Danmark.

Hertil bemærkes, at dette forhold ikke er omfattet af lovens primære anvendelsesområde, efterskoleophold i Grønland, men at Landsstyret vil kunne fastsætte regler herom i medfør af lovforslagets § 20, stk. 2.

Horsfeldt & Partners har desuden anført bemærkninger vedrørende besigtigelsesrejser for udviklingshæmmede på efterskoleophold i Danmark.

Dette er også et område, som er omfattet af Landsstyrets kompetence til at fastsætte regler i medfør af lovforslagets § 20, stk. 2.

Horsfeldt & Partners har endelig anført, at familier, der har flere børn eller tvillinger på efterskole samtidigt eller på hinanden sammenhængende skoleår, bør modtage et forhøjet tilskud på 50 procent for barn nummer 2.

Dette er et område, som reguleres i finansloven.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen præciserer, at formålet med efterskolernes virksomhed er at tilbyde undervisning og samvær, hvis hovedsigte er folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Undervisningen skal have almen karakter. Det betyder, at faglige mål ikke må prioriteres på bekostning af undervisningens almindelige indhold. En efterskole er en selvejende institution, som arbejder med elevernes hele menneskelige udvikling, modning, almene opdragelse og uddannelse ud fra værdier, som efterskolens bestyrelse selv har valgt.

Efterskoler i Grønland har desuden til hensigt at give tilbud til andre målgrupper end de, der allerede tilbydes af efterskoler i Danmark. Det vil sige, elever der ikke har

tilstrækkelige danskfaglige forudsætninger for at kunne få tilskud til et efterskoleophold i Danmark, eller som af andre årsager ønsker at forblive i Grønland.

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at efterskoler i Grønland er selvejende institutioner, der tilbyder undervisning og samvær. I og med at eleverne bor og bliver undervist på skolen, har efterskolen i modsætning til andre skoler en enestående mulighed for at arbejde med elevens hele udvikling. Efterskolerne har derfor i undervisningen og det fælles samvær gode muligheder for at arbejde med elevens demokratiske dannelse og udvikling ud fra såvel et lokalt, nationalt som internationalt perspektiv.

Den demokratiske dannelse har det sigte at understøtte elevernes hele menneskelige udvikling og modning, og skal i videst muligt omfang skabe sammenhæng mellem elevens egen viden og erfaring og forældrenes opdragelse, som er forløbet tidligere i hjemmet. Den demokratiske dannelse skal også i vidt omfang skabe forbindelse mellem undervisningen i efterskolen og elevens forudgående viden og erfaringer fra skole, hjem og lokalsamfund.

Til stk. 2

En efterskole kan i sin undervisning lægge vægten på undervisningen i enkelte fag eller fagområder. Men den almene karakter i undervisningen skal altid vægtes højt i efterskolens hele virksomhed. Al undervisning og samvær i efterskolen skal derfor udbydes med henblik på at højne elevens intellektuelle, fysiske, sociale og følelsesmæssige udvikling. Ved al undervisning skal alle elevens udviklingspotentialer og kompetencer tilgodeses.

Eksempelvis må undervisningen ikke alene bygge på den faglige viden på bekostning af sociale og følelsesmæssige kompetencer. God undervisning ved en efterskole er undervisning, som skaber læring og udvikling hos eleven, og som skaber forbindelse mellem elevens intellektuelle, sociale, fysiske og følelsesmæssige funktioner og kompetencer. Samtidig skal den almindelige undervisning, gennem musiske, idrætslige og kunstneriske aktiviteter, træde frem i undervisningen og i samværet gennem tilrettelagte og frie aktiviteter.

Den almene opdragelse og uddannelse, som også kaldes den almindelige side af undervisningen, fremtræder oftest som en ikke synlig del af undervisningen. Denne ikke synlige del af undervisningen, kaldes af nogle skolefolk for den skjulte læreplan eller det usynlige curriculum, fordi den del af undervisningen normalt ikke er synlig for eleverne og lærerne.

Men i efterskolens undervisning gøres denne del af undervisningen synlig gennem en eksplicit formulering af den enkelte efterskoles selvvalgte værdigrundlag. Formålet med at formulere efterskolens selvvalgte værdigrundlag er ikke at sikre, at eleverne udvikler de samme værdier som efterskolens valgte værdier. Formålet med synliggørelsen af efterskolens værdier er, at eleverne selv bliver i stand til at

formulere deres egne værdier i overensstemmelse med deres selvstændige overvejelser.

I og med en efterskole formulerer og indarbejder det selvvalgte værdigrundlag, skabes et vigtigt redskab til synliggørelse af undervisningens ikke synlige elementer eller den skjulte læreplan. Samtidig er efterskolens værdigrundlag et grundlag til at skabe tilrettelagte og frie aktiviteter i samværet, som er i overensstemmelse med skolens intentioner og værdier. Et synliggjort værdigrundlag er en af grundstenene i den demokratiske dannelse, som efterskolens undervisning og samværet skal medvirke til at fremme.

Elever og forældre ved, inden de søger på efterskolen, hvilke værdier undervisningen og samværet vil bygge på. Selvom den enkelte elev og forældre ikke er enige i efterskolens værdigrundlag, vil efterskolens demokratiske principper sikre, at undervisningen og samværet vil skabe rum for, at alle elever kan deltage i aktiviteterne selv om, de ikke er enige i værdigrundlaget. Det at efterskolens værdigrundlag er gjort synligt, gør det muligt for elever, lærere og forældre at diskutere og drøfte efterskolens værdigrundlag og dermed selv at formulere og udtrykke egne værdier i overensstemmelse med de demokratiske dannelsesprincipper.

Til stk. 3

For at en efterskole kan opnå godkendelse og dermed mulighed for at søge tilskud fra Hjemmestyret, skal efterskolen være godkendt af Landsstyret eller i praksis Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i henhold til § 7, stk. 1.

Til stk. 4

Bestemmelsen fastlægger de overordnede rammer for den undervisning, som efterskolerne kan gennemføre. Bestemmelsen giver efterskolerne ret til at tilbyde undervisning og pligt til, at undervisningen som minimum står mål med den undervisning, der almindeligvis kræves i folkeskolen. Bestemmelsen skal forstås således, at efterskoler skal tilbyde undervisning inden for hvert fagområde, som folkeskolens fagkreds naturligt kan deles i. Der er intet krav om, at undervisningen skal omfatte alle folkeskolens fag.

Til stk. 5

Bestemmelsen fastsætter at undervisningspligtige elever tilbydes en undervisning der kan forberede til de til enhver tid gældende afsluttende evalueringer og prøver i folkeskolen. Bestemmelsen skal sikre, at kvaliteten af den undervisning der ydes i efterskolerne bevares som i folkeskolen, uden at begrænse efterskolernes mulighed for selv at udforme deres undervisning.

Til stk. 6

Bestemmelsen fastsætter, at elever over den undervisningspligtige alder kan indstilles til de til enhver tid gældende afsluttende evalueringer og prøver i efterskolen. Bestemmelsen giver elever over den undervisningspligtige alder mulighed for, men ikke pligt til at tage de afsluttende evalueringer og prøver i folkeskolen.

Til stk. 7

Bestemmelsen fastsætter at Landsstyret meddeler lederen af en efterskole ret til at afholde de til enhver tid gældende afsluttende evalueringer og prøver i folkeskolen efter de til en hver tid gældende regler, der gælder for folkeskolen.

Til stk. 8

Bestemmelsen giver Landsstyret mulighed for at fratage en efterskole adgangen til at afholde de til enhver tid gældende afsluttende evalueringer og prøver, hvis efterskolen ikke overholder de til enhver tid gældende regler, der gælder for de afsluttende evalueringer og prøver i folkeskolen. Bestemmelsen skal sikre, at niveauet på de afholdte evalueringer og prøver ikke bliver forringet.

Til § 2

Til stk. 1

Det fastsættes i bestemmelsen, at det er efterskolen, der selvstændigt optager eleverne. Dette er i overensstemmelse med, at efterskoler etableres og drives som selvejende institutioner, jf. § 4.

Til stk. 2

Landsstyret bemyndiges til at kunne fastsætte regler om fremgangsmåden ved ansøgning og optagelse af eleverne. Dette skal dog først ske efter indhentet udtalelse fra efterskolerne. Hensigten med bestemmelsen er først og fremmest at sikre en geografisk spredning af eleverne, og at disse ikke optages ud fra, hvad der er økonomisk billigst for skolen. Med formuleringen "kan" sigtes der dog til, at efterskolerne som udgangspunkt selv skal optage elever efter stk. 1.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter, at en efterskoleelev skal have afsluttet 8 års skolegang eller være fyldt 14 år men ikke være fyldt 18 år. Landsstyret kan fastsætte regler om, hvornår det i særlige tilfælde kan tillades at optage elever, som er fyldt 18 år. Bemyndigelsen til, i særlige tilfælde, at optage elever der er fyldt 18 år, har baggrund i ønsket om at give de unge en mulighed for at komme på et efterskoleophold, på trods af at de allerede er fyldt 18 år.

Til § 4

Bestemmelsen fastsætter, at efterskoler, i lighed med folkehøjskoler, skal drives som selvejende institutioner. Det betyder, at for at lede en efterskole, skal der nedsættes en bestyrelse. Bestyrelsen vil være ansvarlig over for Landsstyret i forhold til de aktiviteter, der er bevilget midler til fra landskassen. Dog skal bestemmelsen ses i sammenhæng med bestemmelserne i § 6, hvoraf det fremgår, at det er forstanderen for efterskolen, som har det pædagogiske ansvar og den daglige ledelse af efterskolen.

Som forslaget er formuleret, er det ikke udelukket, at for eksempel en etableret folkehøjskole kan drive en efterskole.

Til § 5

Til stk. 1

Bestemmelsen omhandler nogle af bestyrelsens opgaver i forbindelse med efterskolens virksomhed og efterskolens udvikling på længere sigt. Bestyrelsen udarbejder retningslinier for efterskolens virksomhed på kort som på langt sigt. Desuden skal bestyrelsen sørge for, at der bliver udarbejdet aktivitetsplaner for en given periode, eksempelvis for et skoleår ad gangen. Aktivitetsplanerne skal forelægges Landsstyret til godkendelse. Bestyrelsen er over for Landsstyret ansvarlig for, at aktiviteterne er i overensstemmelse med formålsbestemmelserne i § 1, herunder at undervisningen skal være almindelig, at der tilbydes undervisning og samvær, hvis hovedsigte er folkelig oplysning og demokratisk dannelse med henblik på elevernes hele menneskelige udvikling og modning samt deres almene opdragelse og uddannelse, og at denne virksomhed skal tilrettelægges efter efterskolens selvvalgte værdigrundlag, jf. § 1.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastsætter, at det alene er bestyrelsen, der har fået tillagt kompetence og ansvar til at ansætte og afskedige efterskolens forstander.

Til stk. 3

Bestemmelsen præciserer, at bestyrelsen skal udarbejde en vedtægt for skolen. Bestyrelsen skal til Landsstyret indstille vedtægtens godkendelse, jf. § 7, stk. 2. Det er også bestyrelsens opgave at udarbejde en forretningsorden for sin virksomhed. Denne bestemmelse skal sikre, at der er fastlagt principper for bestyrelsens arbejde, herunder dens sammensætning og øvrige aktiviteter, således at der skabes bedst mulig grundlag for beslutninger.

Til § 6

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at forstanderen har det overordnede pædagogiske ansvar for efterskolens virksomhed, og at forstanderen hermed skal sørge for, at bestyrelsens beslutninger bliver ført ud i livet. Forstanderen har også en forpligtelse til, at den daglige ledelse af efterskolen sker i overensstemmelse med herom gældende regler for administration, bogføring og revision samt, at ledelsen sker efter de af bestyrelsen fastsatte retningslinier.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastslår, at det er forstanderen, der har ansættelses- og afskedigelseskompetencen i forhold til de øvrige medarbejdere på efterskolen. Ansættelse af personale sker med henblik på implementeringen af bestyrelsens beslutninger og retningslinier for efterskolens virksomhed og aktivitetsplaner. Forstanderen har gennem den daglige ledelse af efterskolen det største kendskab til, hvordan de optimale ressourcer kan udnyttes bedst muligt ved løsningen af opgaverne. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, at det er forstanderen som ansætter efterskolens personale, således der skabes bedst mulig faglig synergi.

Til § 7

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter Landsstyrets rammer for godkendelse af efterskoler. Landsstyret kan kun godkende efterskoler, såfremt efterskolens vedtægt, jf. stk. 2, er godkendt af Landsstyret, og efterskolen råder over egnede lokaler og det fornødne udstyr.

Med formuleringen "kan godkende", sigtes der ikke til et retskrav på at blive godkendt, idet godkendelse af efterskoler blandt andet skal bero på de nævnte betingelser samt de til formålet i Finansloven afsatte midler.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastsætter, hvad vedtægten som minimum skal indeholde. Bestyrelsen kan selv indarbejde andre relevante emner i vedtægten. Eksempelvis vil bestyrelsens forretningsorden kunne indarbejdes i vedtægten.

Til nr. 1

Bestemmelsen fastsætter, at navnet på den selvejende institution skal medtages i efterskolens vedtægter.

Til nr. 2

Bestemmelsen fastsætter, at der i efterskolens vedtægter skal oplyses hvor den selvejende institution har sit hjemsted.

Til nr. 3

Bestemmelsen fastslår, at den selvejende institutions formål skal fremgå af efterskolens vedtægter.

Til nr. 4

Bestemmelsen fastslår, at det i vedtægterne skal fremgå, hvor meget den selvejende institution havde af aktiver og passiver ved oprettelsen.

Til nr. 5

Bestemmelsen fastslår, at der i vedtægterne skal noteres, hvis der er særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stifteren eller andre.

Til nr. 6

Bestemmelsen fastslår, at der i vedtægterne skal noteres antallet af bestyrelsesmedlemmer, sammensætningen heraf, hvorledes de udpeges, samt hvor længe de er funktionsdygtige.

Til nr. 7

Bestemmelsen fastsætter, at der i vedtægterne skal stå regler for regnskabsaflæggelse.

Til nr. 8

Bestemmelsen fastsætter, at bestyrelsen i vedtægterne skal have taget stilling til, hvordan overskuddet skal anvendes.

Til stk. 3

Bestemmelsen præciserer, at efterskolens bestyrelse senest den 1. marts i det kalenderår, hvor efterskolen planlægges at starte, skal have fremsendt vedtægter til godkendelse ved Landsstyret. Grunden til at bestyrelsen skal have fremsendt vedtægterne til Landsstyret før skoleårets start er, at Landsstyret vil sikre, at der er en funktionsdygtig bestyrelse til at lede efterskolens virksomhed.

Til § 8

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret kan tilbagekalde en godkendelse af en efterskole, hvis den ikke længere opfylder betingelserne i § 7, stk. 1. Landsstyret kan også tilbagekalde en godkendelse, hvis en efterskoles undervisning eller øvrige aktiviteter er i strid med formålsbestemmelserne i § 1.

Til stk. 2

Landsstyret kan tilbagekalde en godkendelse, hvis efterskolens undervisning eller øvrige forhold findes i åbenbar strid med formålsbestemmelserne i § 1, jf. § 7, stk. 1, 2- pkt., dog først når Landsstyret har fremsat mindre vidtgående påbud om afhjælpning af de forhold, der er i strid med formålet med efterskoler. Denne bestemmelse skal dermed sikre, at en efterskoles bestyrelse får mulighed for at rette op på undervisningen eller øvrige forhold, som er i strid med bestemmelserne i § 1, før Landsstyret tilbagekalder en godkendelse.

Til § 9

Bestemmelsen fastsætter, at en efterskole for at kunne opnå tilskud efter nærværende lov skal være godkendt af Landsstyret og opfylde tilskuds-betingelserne i §§ 10 - 11.

Til § 10

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret yder tilskud (grundtilskud, taxametertilskud, indkomstbestemt støtte til nedsættelse af elevbetalingen), til godkendte efterskoler inden for et fastsat beløb i Landstingets Finanslove. Bestemmelsen om indkomstbestemt støtte til nedsættelse af elevbetalingen skal blandt andet sikre, at det ikke kun bliver de økonomisk stærke familiers børn, der tager på efterskoleophold.

Tilskud til en godkendt efterskole ydes under de i nr. 1- 4 nævnte betingelser.

Til nr. 1

Bestemmelsen fastsætter, at lønninger til forstanderen og lærerne skal ske efter reglerne for en tilsvarende stilling inden for Landsstyrets forhandlingsområde. Bestemmelsen fastsætter ligeledes, at de øvrige ansættelsesvilkår skal være aftalt skriftligt. Hensigten med bestemmelsen er at sikre de ansattes rettigheder blandt andet med hensyn til løn og øvrige ansættelsesvilkår. Der er i § 10, nr. 1 alene fastsat bestemmelser for efterskolernes forstandere og lærere, da hensigten med bestemmelsen er at give efterskolerne mulighed for selv at forhandle med de relevante forhandlingsparter.

Til nr. 2

Bestemmelsen skal sikre, at efterskolens forstander og lærere får en passende pension.

Til nr. 3

Bestyrelsen sørger for, at aflægge en årsberetning samtidig med regnskabsaflæggelsen. Hensigten med bestemmelsen er, at give Landsstyret det bedst mulige grundlag for at kunne træffe beslutning om efterskolen skal godkendes på ny.

Til nr. 4

Bestemmelsen fastsætter, at efterskolens aktivitetsplan skal være godkendt af Landsstyret. Hensigten med bestemmelsen er at sikre, at efterskolerne lever op til deres egne erklærede værdigrundlag.

Til § 11

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyrets tilskud ydes inden for et beløb, som er fastsat i Landstingets Finanslove. Ydelse af tilskud til en efterskole forudsætter, at der gennemføres 40 ugers tilskudsberettiget undervisningsvirksomhed, at undervisningen tilrettelægges som et efterskoleophold med varighed på mindst 40 uger, og at der er mindst 24 årselever inden for den tilskudsberettigede undervisningsvirksomhed.

Til § 12

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret skal yde et årligt grundtilskud til hver efterskole. Størrelsen af grundtilskuddet fastsættes på de årlige landstingsfinanslove.

Til § 13

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret skal yde et taxametertilskud til en efterskole ud fra en efterskoles årselevtal gange en takst. Takstens størrelse fastsættes på de årlige finanslove.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastsætter, at en efterskoles årselevtal beregnes som summen af elever i hver kursusuge i et år divideret med 40. En kursusuge består af 7 kursusdøgn.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at der for de nyoprettede skoler, som ikke har modtaget tilskud i året før finansåret, anvendes det normerede årselevtal. Ved normerede

årselevtal forstås det aftalte maksimale antal elever efterskolerne har kapacitet til at optage.

Til stk. 4

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret kan fastsætte regler om beregning af tilskud, udbetaling og forvaltning af tilskud til efterskoler. Landsstyret kan ligeledes fastsætte regler om reduktion af tilskuddet ved mindre antal årselever og mindre antal gennemførte undervisningsuger.

Til § 14

I forbindelse med bestemmelserne om elevstøtte skal det bemærkes, at tilhørsforholdet ikke er nærmere defineret, idet man gerne vil give mulighed for, at for eksempel enkelte elever fra Danmark kan komme på ophold i Grønland, ligesom grønlandske elever har mulighed for at komme på efterskoleophold i Danmark.

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret yder indkomstbestemt støtte til nedsættelse af elevbetalingen ved efterskoler. Støtten ydes som individuel støtte efter ansøgning til Landsstyret om nedsættelse af elevbetalingen. Elevstøttens størrelse fastsættes i de årlige finanslove.

Til stk. 2

Bestemmelsen præciserer, at nedsættelsen af elevbetalingen udbetales til efterskolen.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret kan bestemme, at administrationen af elevstøtten skal foretages af kommunalbestyrelsen. Landsstyret får dermed en mulighed for at uddelegere administrationen af elevstøtten.

Til stk. 4

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret kan uddelegere administrationen af elevstøtten til en uafhængig institution under Grønlands Hjemmestyre, samt pålægge en pligt til at administrere elevstøtten.

Til stk. 5

Bestemmelsen præciserer, at Landsstyret i de årlige finanslove fastsætter en skala over forholdet mellem forældrenes indkomstgrundlag og det indkomstbestemte elevstøttebeløb. I § 14 er anvendt begrebet "elevbetaling", som er den samlede udgift for eleven. Det beløb der skal betales af forældrene betegnes "forældrebetalingen", som bliver beregnet efter stk. 6, dog med forbehold for markante ændringer i

forældrenes indkomstgrundlag. Desuden skal Landsstyret fastsætte en nedsættelse af forældrenes indkomstgrundlag for hver af elevens søskende, der er under 18 år ved efterskoleopholdets begyndelse. Denne bestemmelse skal sikre, at forældrenes indkomstgrundlag og antallet af søskende under 18 år ikke må være en hindring for en elevs mulighed for at modtage undervisning på en efterskole.

Til stk. 6

Bestemmelsen præciserer, at forældrenes indkomstgrundlag er den personlige indkomst for det andet kalenderår forud for det kalenderår, hvor støtteperioden begynder. Bestemmelsen betyder eksempelvis, at beregning af den indkomstbestemte støtte til nedsættelse af elevbetalingen i skoleåret 2009/10, skal tage udgangspunkt i forældrenes personlige indkomst i 2007.

Til stk. 7

Der er i denne bestemmelse givet mulighed for at fravige bestemmelsen i stk. 6, når der er sket markante ændringer i forældrenes indkomstgrundlag.

Til § 15

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret dækker udgifterne til elevernes rejse fra hjemstedet til efterskolen samt fra efterskolen til hjemstedet. Rejsen betales af Landsstyret ved efterskoleopholdets start, afbrydelse og afslutning.

Til stk. 2

Bestemmelsen giver ligeledes mulighed for Landsstyret at dække udgifterne til elevens rejse til og fra hjemmet i forbindelse med nære pårørendes alvorlige sygdom eller dødsfald. Ved nærmeste familie forstås eventuel ægtefælle, egne børn, forældremyndighedsindehavere/faktiske forsørgere, søskende og bedsteforældre. Der skal kunne fremvises dokumentation i form af en lægeerklæring for den alvorlige sygdom eller dødsfald.

Opmærksomheden skal henledes på, at ovennævnte definition på nærmeste pårørende ikke vil være udtømmende i alle tilfælde, hvorfor der i enkelte sager kan være behov for en konkret vurdering, der afviger fra de ovenfor nævnte familierelationer.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at støtten, der ydes i forbindelse med rejser, skal udbetales til den efterskole, der har afholdt udgifterne.

Til § 16

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret kan yde tilskud til kurser samt efter- og videreuddannelse af efterskolernes forstandere og lærere på samme vilkår som folkeskolens ledere og lærere. Der er i denne bestemmelse alene medtaget forstandere og lærere.

Til stk. 2

Bestemmelsen præciserer, at Landsstyret kan yde tilskud til aflønning af forstandere og lærere, der har hel eller delvis tjenestefri under et kursus eller under et efter- og videreuddannelsesforløb. Lærere og ledere ved efterskoler kan for eksempel deltage i kurser- og efteruddannelser udbudt af Ilinniarfissuaq og Inerisaavik.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at tilskud der ydes i henhold til stk. 1 og 2 skal udbetales til den efterskole, der har afholdt udgifterne.

Til § 17

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret kan fastsætte regler om støtte til undervisning af elever, som har brug for specialundervisning og støtte til elever, som har behov for specialpædagogisk bistand.

Til § 18

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, at bestyrelsen ved en efterskole selv disponerer frit over efterskolens midler inden for rammerne af formålet med efterskolerne og de bevillingsmæssige forudsætninger for det af Landsstyret ydede tilskud. Bestemmelsen præciserer, at bestyrelsens disponering er begrænset af, at tilskuddet anvendes i overensstemmelse med forudsætningerne for tilskuddet, både hvad angår undervisning og antallet af elever.

Til stk. 2

Bestemmelsen præciserer, at en efterskole, som en selvejende institution, kan overføre uforbrugte midler fra et regnskabsår til følgende regnskabsår. Hensigten bag bestemmelsen er, at uforbrugte midler i et finansår overføres til efterfølgende regnskabsår uden konsekvenser for bevillingens størrelse.

Til § 19

Bestemmelsen bemyndiger Landsstyret til at fastsætte regler om tilbagebetaling og ophør af tilskud. Dermed gives Landsstyret hjemmel til at fastsætte regler om eksempelvis tilbagebetaling af tilskud og ophør af tilskud, såfremt efterskolen ikke gennemfører de aktiviteter, der har ligget til grund for ydelse af tilskuddet, og ophør af tilskuddet, såfremt en efterskole ikke retter sig efter påbud fra Landsstyret, der er en følge af tilsynet af efterskolen.

Til § 20

Til stk. 1

Bestemmelsen er en videreførelse af den eksisterende bestemmelse om tilskud til efterskoleophold i Danmark og fastslår, at Landsstyret kan yde tilskud til udgifter i forbindelse med efterskoleophold i Danmark, ligesom der kan ydes tilskud til nedsættelse af elevbetalingen samt afholde udgifterne til elevernes rejse jf. § 15, stk. 1 og 2.

Forslaget præciserer tillige, at der er tale om en bevillingsbunden udgift (Tilskudsbevilling), således at der ikke kan ydes tilskud ud over den ramme, der bliver vedtaget på de årlige landstingsfinanslove. Der tilsigtes ingen ændringer i behandlingen af ansøgninger eller i beregningsgrundlaget for tilskuddet til den enkelte ansøger, der som hidtil vil fremgå af hovedkonto 40.10.12.

Til stk. 2

Bestemmelsen viderefører Landsstyrets mulighed for at fastsætte nærmere regler for tildeling af tilskud herunder betingelser for modtagelse af tilskud, tilskuddets størrelse, proceduren ved ansøgning samt klageadgang. Landsstyret skal henvise til § 10, stk. 5 og 11 i landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997, jf. landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen, som ændret ved landstingsforordning nr. 7 af 7. maj 2007, hvor der ydes tilskud til udgifter i forbindelse med efterskoleophold i Danmark.

Til § 21

Bestemmelsen fastsætter, at Landsstyret varetager tilsynsfunktionen. I praksis vil det være Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke, der varetager tilsynsfunktionen. Til varetagelse af tilsynsfunktionen, kan Landsstyret indhente de fornødne oplysninger ved henvendelse til efterskolerne.

Landsstyret skal føre tilsyn med, at efterskolerne overholder betingelserne i §§ 1 - 6 samt § 18, stk. 1.

Til § 22

Bestemmelsen bemyndiger Landsstyret til at fravige landstingslovens bestemmelser i forbindelse med gennemførelse af forsøgsvirksomhed inden for rammerne af den eksisterende bevilling på området. Hensigten med denne bestemmelse er at sikre, en mulighed for oprettelse af en forsøgsvirksomhed i det omfang samfundsudviklingen kræver dette.

Til § 23

Til stk. 1

Det foreslås, at landstingsloven træder i kraft den 1. januar 2009. Dette skyldes et ønske om at give fremtidige efterskoler mulighed for at starte op i skoleåret 2009/10 efter denne landstingslov.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastslår, at § 10, stk. 5, og § 11 i landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen ophæves ved ikrafttrædelsen.

Til stk. 3

Bestemmelsen præciserer, at regler fastsat med hjemmel i § 10, stk. 5, og § 11 i landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen forbliver i kraft, indtil de særskilt ophæves eller afløses.